

Verschenen in de nieuwsbrief van de heemkundige kring "de Semse", jaargang 2016, nummer 4, April 2016, pagina 4 en 5.

Muntvondst uit de late La Tène - Vroegromeinse periode te Elewijt.

Vorig jaar vond de heer H Van Dooren een Keltische potin munt in de ploeglaag van een akker te Elewijt (CAI nummer 1745).

Een potinmunt of kortweg potin is een term voor een gegoten Keltische munt waarvan het muntmetaal hoofdzakelijk bestaat uit een legering van koper, tin en lood. Het gieten zelf gebeurde tussen twee gietvormen van gebakken klei of tussen de twee helften van een gegraveerde steen.

In die periode waren er verschillende stammen en elke stam had zijn eigen munten.

Door het grote aantal vondsten van gelijkaardige munten in een gebied van het oorspronkelijke stamgebied kan men deze potin toe schrijven aan de Keltische stam van de Leuci, die gevestigd was rond het huidige Toul in Frankrijk, vroeger Tullum Leucorum genoemd. Ze zouden gemaakt geweest zijn rond 75 - 50 voor Christus.

Het type is beschreven door onder andere Simone Scheers⁽¹⁾.

De voorzijde toont ons een hoofd met diadeem naar links, het haar is gestileerd als drie dikke haarlokken en de nek bestaat uit dunne schuine lijntjes. Er is, evenals op de keerzijde, geen legende.

De keerzijde toont een everzwijn met gekromde rug en rechtopstaande borstels naar links, tussen de poten is er een versiering bestaande uit een gesteelde ring geflankeerd door twee verbonden ringen.

Vaak wordt dit type het "Indianenhoofd-everzwijn" type genoemd. Deze potin heeft een diameter van 17,2 x 18,7 mm een dikte van 3,9 mm en weegt 5,1 gram. Het stuk is uitzonderlijk goed bewaard en er zijn nog resten van de gietnaad en het gietkanaal aanwezig.

De Leuci worden slechts één maal vermeld in de Gallische oorlog. Zij waren de buren van de Mediomatriques, de Lingones en de Sequani. Ze leverden net zoals de Sequani en de Lingones tarwe aan Caesar toen het Romeinse leger stopte bij Vesontio (Besançon) om zich voor te bereiden op de confrontatie met de Germanen van Ariovistus (58 v.Chr.)

In mijn zoektocht naar gelijkaardige vondsten botste ik op een artikel van Jean-Marc Doyen⁽²⁾ waarin hij schrijft dat Georges Stroobants in 1950/1 een gelijkaardig stuk vond op een plek die slechts ongeveer 200 meter verwijderd is van de vindplaats van dit exemplaar. Joseph Mertens heeft tijdens zijn opgravingen te Elewijt van

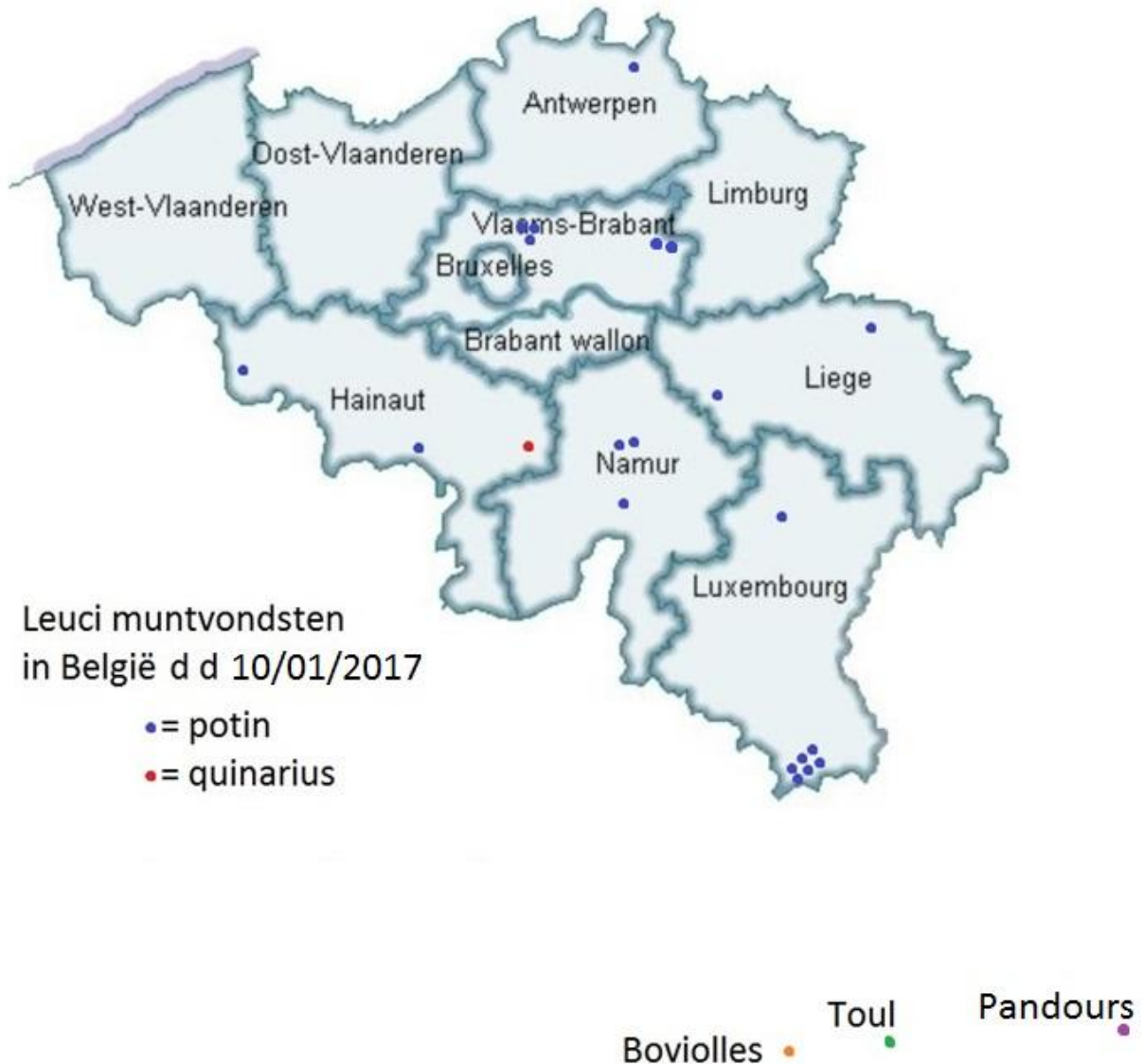
¹S Scheers, *Traité de numismatique Celtique tome II la Gaule Belgique*, Paris, 1977, p 714 - classe Ie, plaat XXIII nr 662

² B Clist & J-M Doyen, *Le site d'habitat le tene final d'Elewijt [Brabant] dans son contexte Belge*, Amphora 39, 1985, p 12 à 14

1947-53 ook een gelijkaardige munt gevonden op de bodem van een ontgraven bewoning. Die twee munten verschillen enkel door de versiering onder het everzwijn: de ene toont een horizontale lijn met ring in het midden, de andere heeft een vorkachtige versiering. Verder maakt hij nog melding van drie andere Leuci-muntvondsten in België, twee in Namen en een in Buzenol (Luxemburg).

Dertig jaar verder komen er daar nog een aantal Leuci-muntvondsten bij³⁾ wat een totaal maakt van 21 stuks, waaronder één quinarius. Opvallend is de afwezigheid van vondsten in een aantal provincies.

Scheers merkt op dat er misschien ook in Boviolles (zie kaartje) een muntplaats geweest is omdat er talrijke potins van dit type in die omgeving gevonden werden. Recenter is er ook een muntplaats beschreven te Fossé des Pandours tegen Saverne door Stéphane Fichtl.

H De Backer, 1 maart 2016, Zemst

³⁾ J-L Dengis, *Trouvailles et trésors monétaires en Belgique, tome XX Antiquité celte et romaine, supplément 2*, Wetteren, 2014, p. 46 à 66. Tussen 2014 en 22/02/2016 werden geen nieuwe vondsten aangemeld.

Aanvulling van het artikeltje ten gevolge van nieuwe Leuci potinvondsten

Op 10 januari 2017 vond een metaaldetectorist op een akker in de omgeving van Kortenaak (Brabant) twee Leuci potin munten (CAI 212611).

De eerste heeft een diameter van 16,5 x 18,3 mm, een dikte van 4,6 mm en een massa van 2,82 gram. De voorzijde toont een kaalhoofdige buste naar links met een grote geaccentueerde neus. De keerzijde toont een everzwijn met gebogen rug met haarborstels naar links, tussen zijn poten twee halve cirkelbogen verbonden op hun top door een derde halve cirkelboog. Beschreven door Deseltrée Tache DT 228, Scheers(1977) série 186, Classe II, fig 670.

De tweede heeft een diameter van 16,8 x 17,3 mm, een dikte van 4,6 mm en een massa van 3,62 gram. De voorzijde toont een figuratieve gehelmde buste naar links met voor de mond een bloemvormig motief en ter hoogte van zijn oor een parel. De keerzijde toont boven een lijn die de aarde voorstelt een stier in aanvalshouding naar rechts, boven de stier een lelie waarvan de zijdelinkse bloemblaadjes eindigen op een parel, op de flank van de stier een parel. Beschreven door Deseltrée Tache DT 229, Scheers(1977) série 187, fig 671.